31 066 Belastingdienst

26 643 Informatie- en communicatietechnologie (ICT)

Nr. 1579 Brief van de staatssecretaris van Financiën

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 5 oktober 2026

Het lid Van Dijk (CDA) heeft op 8 september jl. schriftelijke vragen gesteld over de toekomstbestendigheid van de Belastingdienst (Aanhangsel handelingen II 2026/27, 274**)** , mede naar aanleiding van de passage over ICT in de stand-van-zakenbrief die u op 1 september jl. heeft ontvangen.[1] U vindt de beantwoording op deze vragen in bijlage 1. De vragen zien toe op de stand van de modernisering bij de Belastingdienst, op de oorzaken van tegenvallers in de moderniseringsopgave, de voorspelbaarheid van de ICT-planning en op de vraag hoe uw Kamer, het kabinet en de Belastingdienst gezamenlijk kunnen werken aan de voorspelbaarheid van de uitvoering.

Dat laatste lees ik als een uitnodiging om gezamenlijk met uw Kamer op te trekken. Ik wil u daarom meenemen in de keuzes die de komende jaren worden gemaakt in de ICT-planning bij de Belastingdienst. Met deze brief zet ik daarvoor een eerste stap. In het eerste kwartaal van 2027 ontvangt uw Kamer een inhoudelijke roadmap waarin ik uitwerk hoe de Belastingdienst de komende jaren prioriteert binnen het portfolio. Verder informeer ik u met deze brief ook over de voortgang van de modernisering van de kantoorautomatisering.

Voortgang modernisering

In de stand-van-zakenbrief[2] en het overzicht uitvoerbaarheid[3] heb ik u geïnformeerd over de voortgang van de ICT-modernisering. De technische achterstand is ontstaan omdat de modernisering en Life Cycle Management (LCM) in het verleden onvoldoende prioriteit kregen. Hierdoor raakte het ICT-landschap verouderd. In 2023 heeft mijn ambtsvoorganger besloten om prioriteit te geven aan de modernisering om deze achterstanden weg te werken. Deze ingreep was noodzakelijk om te zorgen dat de continuïteit niet in gevaar zou komen. Sindsdien is er veel werk verzet en is een groot deel van de achterstand ingelopen. In de tussenliggende jaren is de Belastingdienst ook elk jaar doorgegaan met het verwerken van veel grote en kleine beleidswijzigingen in de systemen. In het lopende jaar 2026 wordt, ondanks de nadruk op modernisering, 40 procent van het portfolio benut voor wetgeving of andere externe toezeggingen.

De Belastingdienst nadert eind 2028 een omslagpunt. Volgens de huidige planning komt er dan meer ruimte vrij omdat de modernisering minder capaciteit vergt. Zoals aangegeven in de stand-van-zakenbrief en het overzicht uitvoerbaarheid geldt dit nog niet voor alle ketens binnen de Belastingdienst.[4] In die ketens vinden nog moderniseringstrajecten of wetgevingstrajecten plaats. Ik begrijp dat dit vragen heeft opgeroepen bij uw Kamer, dat u wil weten hoe lang

---

[1] Kamerstuk 31 066, nr. 1553.
[2] Kamerstuk 31 066, nr. 1553.
[3] Kamerstuk 37 022, nr. 5.
[4] Zie voor de laatste stand van zaken per keten het overzicht uitvoerbaarheid dat uw Kamer op 15 september jl. heeft ontvangen. Kamerstuk 37 022, nr. 5.

de moderniseringsopgave in die ketens nog duurt en wanneer er welke ruimte ontstaat voor nieuwe initiatieven.

Het omslagpunt betekent dat er geleidelijk meer ruimte ontstaat voor nieuwe initiatieven, waaronder strategische vernieuwing. Maar dat betekent niet dat alles tegelijk kan worden geïmplementeerd. Voor de meeste ketens geldt namelijk dat er al een grote voorraad aan initiatieven klaarligt. Dit zijn zowel wetgevingswensen als essentiële verbeteringen in de dienstverlening of het toezicht.

Continu bijsturen
De praktijk laat zien dat de ICT-planning voortdurend om bijsturing vraagt. In het Meerjarenportfolio (MJP) prioriteert de Belastingdienst de schaarse verandercapaciteit. Hierbij wordt een aantal doelen met elkaar in balans gebracht, zoals de noodzaak tot modernisering om continuïteit te bewaken, de tijdige realisatie van wet- en regelgeving, maar ook andere belangrijke strategische prioriteiten op het vlak van dienstverlening, toezicht en Life Cycle Management (LCM). Dit MJP wordt twee keer per jaar, aansluitend op de voorjaars- en augustusbesluitvorming, geactualiseerd. De Belastingdienst brengt dan in kaart welke veranderingen zich hebben voorgedaan en stuurt bij waar nodig. Op Prinsjesdag heeft uw Kamer de meest recente actualisatie van de beleidsruimte voor de komende jaren ontvangen met het overzicht uitvoerbaarheid.[5]

Bij grote, complexe trajecten kunnen er in de uitvoering altijd tegenvallers optreden. De Belastingdienst stuurt om dit tot een minimum te beperken, onder meer door focus op de kwaliteit van project- en programmamanagement. Daarnaast zijn ook afhankelijkheden tussen moderniseringstrajecten van invloed op de planning. Door de verwevenheid van systemen kan vertraging in het ene traject leiden tot vertraging in het andere.

Externe factoren buiten de invloed van de Belastingdienst kunnen impact hebben op het portfolio. Denk daarbij aan nieuw beleid dat geïmplementeerd moet worden en aan hersteloperaties, zoals de herstelwerkzaamheden box 3 naar aanleiding van de arresten van de Hoge Raad. Dat geldt ook voor geopolitieke ontwikkelingen waardoor er toegenomen aandacht is voor digitale autonomie. Denk daarbij aan de acties die zijn ingezet in het traject voor de modernisering omzetbelasting.[6] Door de hosting van de leverancier over te nemen, kan de Belastingdienst het nieuwe systeem ook in de huidige geopolitieke context verantwoord implementeren. Doordat dit extra werk kost is de livegang van VAT-refund verschoven naar april 2027 en de uitrol van de binnenlandse omzetbelasting van 1 juli 2027 naar het derde kwartaal van 2027.[7]

Modernisering kantoorautomatisering
Eerder heb ik aangegeven dat de Belastingdienst de in 2025 gemaakte keuzes met betrekking tot het moderniseren en vervangen van de werkomgeving door Microsoft 365 (M365) opnieuw heeft bekeken.[8] De Belastingdienst, Douane en Toeslagen kiezen nu voor een on-premises oplossing in combinatie met open source. In het on-premises scenario draait de software op servers van de

[5] Kamerstuk 37 022, nr. 5.
[6] Kamerstuk 31 066, nr. 1543.
[7] Zoals aangegeven in de stand-van-zakenbrief van 1 september jl. Kamerstuk 31 066, nr. 1553.
[8] Kamerstuk 31 066, nr. 1550.

Belastingdienst of die door de Belastingdienst worden gecontroleerd. Dat deze optie nu wel mogelijk is, komt mede doordat het de Belastingdienst gelukt is om datacentercapaciteit te vergroten.[9]

De Belastingdienst werkt op dit moment het bijgestelde ontwerp en de implementatieaanpak voor de kantoorautomatisering verder uit. De aanbevelingen van het Adviescollege ICT-Toetsing over de inrichting en sturing van het programma worden daarin meegenomen. De aanpak is erop gericht om zoveel mogelijk gebruik te maken van bestaande licenties, zodat aanvullende investeringen zoveel mogelijk worden beperkt. Eerst wordt in 2027 de voorziening voor mail en agenda on-premises gerealiseerd. Later in 2027 en 2028 volgen Europese open source oplossingen voor persoonlijke opslag en samenwerkingsfunctionaliteiten. Daarmee kan gericht toe worden gewerkt naar een duurzame en meer autonome oplossing voor deze functionaliteiten. Dat sluit aan bij het advies van het Adviescollege om niet uit te gaan van één oplossing bij één leverancier, maar om per functionaliteit alternatieven te onderzoeken.

Het herzien van de keuze voor M365 heeft gevolgen voor het tijdpad van de vervanging en een aantal beoogde oplossingen voor archiefbeheer. Een aantal beoogde voorzieningen voor het op orde brengen van de informatiehuishouding zat in het M365-pakket en is niet on-premises beschikbaar. De Belastingdienst brengt in kaart wat ervoor nodig is om dit op te lossen. Uiterlijk in de volgende stand-van-zakenbrief kom ik hierop terug.

Prioriteren binnen het MJP
De moderniseringsopgave heeft in de afgelopen jaren veel geduld gevraagd van uw Kamer. Dankzij het vrijmaken van ruimte voor de modernisering staat de Belastingdienst er nu beter voor. Momenteel gaat ongeveer 55 procent van de beschikbare IV-capaciteit in het portfolio naar essentiële modernisering om continuïteitsrisico’s te voorkomen, 40 procent naar wetgeving en externe verplichtingen en slechts vijf procent naar strategische vernieuwing. Zoals aangegeven in de stand-van-zakenbrief wil ik deze verhouding in de komende jaren geleidelijk gaan verschuiven naar maximaal 20 procent voor essentiële modernisering en ten minste 20 procent voor strategische vernieuwing.

De ruimte die in de komende jaren vrijkomt, is niet alleen nodig voor nieuwe wetgeving en beleidswensen, maar ook voor strategische initiatieven en prioriteiten. Daarmee kunnen toekomstige maatschappelijke en politieke opgaven sneller en beter worden opgepakt en kan de dienstverlening aan burgers en bedrijven verder worden verbeterd. Daarover wil ik graag met u in gesprek. Dit gesprek vergt een meerjarig inzicht in de moderniseringsopgave, de strategische initiatieven en prioriteiten en de wetgevingskalender. In deze brief noem ik een aantal voorbeelden van initiatieven waar ik op wil inzetten. In het eerste kwartaal van 2027 volgt de inhoudelijke roadmap, waarin ik u in meer detail meeneem in de uitwerking hiervan.

Voorbeelden van strategische initiatieven
Allereerst wil ik inzetten op het herontwerp van het bezwaarproces. De afhandeling van bezwaren staat onder druk door de stijging van bezwaar- en beroepsprocedures. Het gebruik van generatieve AI maakt het voor burgers eenvoudiger om bezwaren in te dienen, waardoor een verdere groei wordt verwacht van het aantal door de Belastingdienst te verwerken bezwaren. Door

[9] Kamerstuk 31 066, nr. 1553.

het bezwaarproces te automatiseren en te uniformeren krijgen burgers en bedrijven sneller duidelijkheid en kan de Belastingdienst efficiënter werken.

Een tweede voorbeeld waarop ik wil inzetten is het vroegtijdig en planmatig moderniseren van verouderde systemen en applicaties als regulier onderdeel van Life Cycle Management. Daarmee wordt voorkomen dat moderniseringsopgaven op het allerlaatste moment alsnog met voorrang moeten worden opgepakt en een groter beslag leggen op de capaciteit.

Een derde voorbeeld is het ontwikkelen van generieke voorzieningen die Belastingdienstbreed inzetbaar zijn. Met behulp van generieke voorzieningen kunnen belastingplichtigen en medewerkers eenduidig inzicht krijgen in dezelfde gegevens. Daarmee wordt de Belastingdienst niet alleen efficiënter, maar ook wendbaarder. Denk hierbij aan het programma Grip op Gegevens, waarmee de Belastingdienst beter inzicht krijgt in welke gegevens waar worden gebruikt; en het Generiek Platform Document- en Archiefbeheer (GDA), waarmee op termijn alle documenten van de primaire processen op één centraal platform worden beheerd en de naleving van de Archiefwet beter kan worden geborgd. Verwachtingen vanuit de politiek en maatschappij, zoals Inzage Fiscaal Dossier (IFD), kunnen zonder generieke voorzieningen niet worden ingevuld.

Tot slot
Met deze brief heb ik u een nadere toelichting gegeven op de portfoliostrategie van de Belastingdienst en een eerste inzicht in hoe ik de ruimte die gaat vrijkomen wil gebruiken. Ik ga hierover graag met uw Kamer in gesprek tijdens het aankomende commissiedebat op 7 oktober. Daarnaast nodig ik uw Kamer graag uit voor een werkbezoek bij de Belastingdienst en bied ik u een technische briefing aan over de ICT-modernisering. Uw Kamer ontvangt in het eerste kwartaal van 2027, zoals eerder aangekondigd, een inhoudelijke roadmap met een concretere uitwerking van de prioritering van de strategische initiatieven. Hierover ga ik graag met Uw Kamer het gesprek aan in samenhang met de meerjarige wetgevingskalender.

De staatssecretaris van Financiën,
E. Eerenberg